

2005

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
v jednotlivých krajích
České republiky

JIHOČESKÝ KRAJ

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

v jednotlivých krajích České republiky

v roce 2005

JIHOČESKÝ KRAJ

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

listopad 2006

Vedoucí autorského kolektivu

Ing. Lenka Vrtišková

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Autoři a spolupracovníci

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí (MŽP)

Krajský úřad Jihočeského kraje (KÚ)

Dodání hlavních podkladů pro zpracování

Český statistický úřad (ČSÚ)

Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ)

Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. (VÚV T.G.M.)

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP)

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)

Správa ochrany přírody ČR (SOP ČR)

Správy národních parků (Správy NP)

Ministerstvo zemědělství (Mze)

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL)

Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

VÚV T.G.M. – Centrum pro hospodaření s odpady (VÚV T.G.M.-CeHO)

Autorizovaná verze.

Zpracovala CENIA, česká informační agentura životního prostředí

© 2006, Ministerstvo životního prostředí

ISBN 80-7212-447-1

OBSAH

1. Základní informace o území	4
2. Ovzduší	4
2.1 Emise	4
2.2 Imise	5
2.3 Program realizace snižování znečišťování ovzduší	6
3. Voda	7
3.1 Zásobování pitnou vodou	9
3.2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	10
3.3 Stav povrchových vod, přehled největších znečišťovatelů	10
3.4 Odpadní vody	11
3.5 Havárie	11
4. Půda	12
5. Horninové prostředí	12
6. Příroda	13
7. Lesy	15
8. Odpady	16
9. Staré ekologické zátěže	18
10. Doprava	18
11. Činnost kraje v oblasti péče o životní prostředí	20
12. Aktivity neziskového sektoru v oblasti ochrany životního prostředí	21
13. Prioritní problémy v ochraně životního prostředí	24

1. Základní informace o území

Rozloha kraje (km²): **10 057,3**

Počet obyvatel: **625 712**

Hustota obyvatelstva (obyvatel. km⁻²): **62,2**

Zdroj: ČSÚ, ČÚZK

Jihočeský kraj spolu s celou Šumavou patří z hlediska ochrany přírody k regionům s relativně nejmenším narušením, a jako takový je tedy oceňován těmi, kdo přírodu vyhledávají pro rekreaci.

Jihočeský region je výjimečnou oblastí České republiky v mnoha ohledech. Vykazuje největší rozlohu území s nadmořskou výškou přesahující 1000 m n.m., má největší plochu rašelinišť a rybníků a je pokryt rozsáhlými lesy. Najdeme zde největší český rybník Rožmberk, nejrozsáhlejší přehradní nádrž Lipno, která je hojně využívána zejména v letních měsících ke koupání a vodním sportům. Územím protéká nejdelší česká řeka Vltava. V jihočeském regionu se také nacházejí tři nejstarší chráněná území ČR – Žofínský prales, Hojná Voda a Boubínský prales.

Skvělý panoramatický pohled na široké okolí nám poskytne rozhledna na Kleti, která se nachází v centru jihozápadní části regionu, jakož i rozhledna umístěná na vrcholu Boubína. Za návštěvu stojí i Chýnovské jeskyně.

Jihočeská krajina je proložena řadou městských a vesnických památkových rezervací. Mezi opravdové perly patří Český Krumlov a Holašovice, zařazené do seznamu kulturního dědictví UNESCO.

Zákon o integrované prevenci jako povinný nástroj komplexní ochrany životního prostředí uplatňuje své požadavky vůči provozovatelům průmyslových a zemědělských zařízení, která svou kapacitou přesahují zákonem stanovenou mez. Na území Jihočeského kraje se převážně jedná o provozovatele skládek ostatního, případně nebezpečného odpadu a provozovatele zemědělských velkochovů. V ostatních kategoriích je ve větší míře zastoupen potravinářský průmysl (jatká, masná výroba, mlékárny) a keramický průmysl. Celkem je na území Jihočeského kraje evidováno cca 120 zařízení, která musí projít procesem integrovaného povolení. Doposud bylo tímto postupem ošetřeno cca 25 % stávajících zařízení, zbývajících 75 % musí získat integrované povolení do 30. 10. 2007. Dobrovolně o vydání integrovaného povolení (tzn. pro zařízení, kde není povinné) v Jihočeském kraji zatím nepožádal žádný provozovatel.

2. Ovzduší

2.1 Emise

Mezi nejvýznamnější velké zdroje znečišťování ovzduší v kraji patří především teplárny větších měst: AES Planá nad Lužnicí, Teplárna České Budějovice, Teplárna Strakonice, Teplárna Písek a Teplárna Tábor. Mezi provozovny, které nejsou primárně zaměřeny na výrobu energie, patří k významným znečišťovatelům zejména Slévárna ČKD České Budějovice, Grena Veselí nad Lužnicí, Wienerberger cihlářský průmysl Týn nad Vltavou, Brisk Tábor a ZVZ Milevsko.

Kvalita ovzduší v kraji je nejvíce ovlivňována velkými (především v ukazatelích SO_2 a NO_x) a malými zdroji znečišťování (zejména v ukazatelích tuhé látky, SO_2 , CO a C_xH_y). Ve velkých sídelních aglomeracích pak neustále výrazně rostoucím provozem mobilních zdrojů znečišťování (především v ukazatelích NO_x , CO, troposférického ozonu a C_xH_y). V roce 2005 nebyl zaznamenán žádný významný havarijný únik škodlivin do ovzduší.

Tabulka 1a: Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů, podíly podle kategorií zdrojů znečišťování ovzduší (kt.rok⁻¹)

	Rok	TZL	SO_2	NO_x	CO	VOC	NH_3
Emise celkem	2004	7,07	12,10	18,52	35,31	14,76	11,80
	2005	7,18	11,81	15,27	33,48	13,36	9,28
Velké zdroje	2004	0,50	7,71	3,58	1,43	1,35	2,48
	2005	0,47	7,53	2,94	1,11	0,91	1,92
Střední zdroje	2004	0,90	0,32	0,24	0,41	0,25	1,88
	2005	0,82	0,33	0,26	0,38	0,23	1,88
Malé zdroje	2004	3,59	3,61	1,28	10,06	8,03	7,30
	2005	3,79	3,79	1,40	10,95	7,75	5,31
Mobilní zdroje	2004	2,08	0,45	13,42	23,41	5,14	0,15
	2005	2,10	0,16	10,67	21,04	4,47	0,17

Zdroj: ČHMÚ

Tabulka 1b: Meziroční změna emisí hlavních znečišťujících látek 2005/2004 (tis. t.rok⁻¹)

	TZL	SO_2	NO_x	CO	VOC	NH_3
Emise celkem	0,11	-0,28	-3,25	-1,83	-1,40	-2,52
Velké zdroje	-0,04	-0,19	-0,64	-0,32	-0,44	-0,56
Střední zdroje	-0,08	0,01	0,02	-0,03	-0,02	0,00
Malé zdroje	0,20	0,18	0,12	0,90	-0,28	-1,99
Mobilní zdroje	0,02	-0,29	-2,75	-2,38	-0,66	0,03

Zdroj: ČHMÚ

2.2 Imise

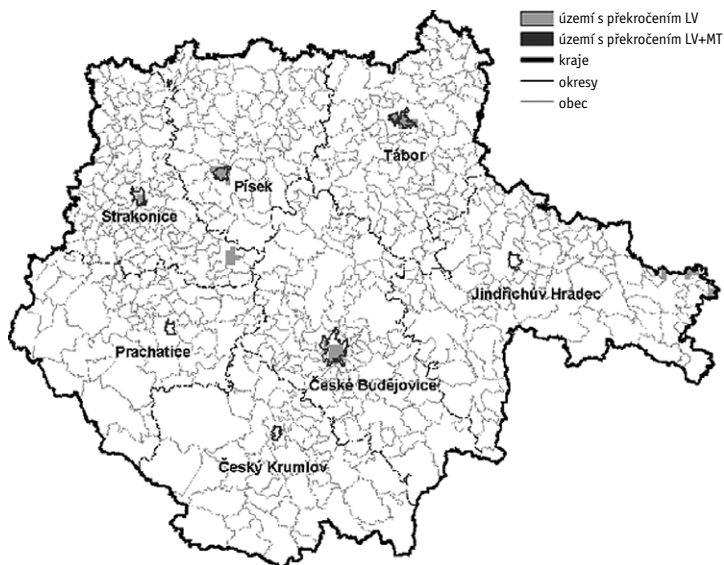
Na základě výsledků měření imisí 6 stanic ČHMÚ a 2 stanic Zdravotního ústavu lze konstatovat setrvalý stav kvality ovzduší v Jihočeském kraji. Podobná je distribuce maxim v ročním vyjádření, kdy maximální hodnoty koncentrací, a případně i překročení imisních limitů u některých škodlivin, jsou dosahovány téměř výhradně v zimním topném období. Je zřejmé, že velký vliv na tuto skutečnost má spalování paliv v tepelných zdrojích, a lze předpokládat i značný podíl lokálního vytápění tuhými palivy. Protože se jedná zejména o suspendované částice PM_{10} , nelze vyloučit ani určitý podíl tzv. nevýfukových emisí z dopravy.

Přestože nedošlo k očekávané změně imisního limitu pro poléťavý prach, vyhlášeného pro ochranu zdraví lidí, který zůstává na hodnotě $40 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ pro roční průměr a $50 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ pro 24 h průměr, přibyla další oblast, kde je v topném období překračován imisní limit pro 24 h průměr. Touto oblastí jsou Vodňany, které se tak přiřadily k Táboru, v němž k překračování limitu docházelo už v loňském roce.

Stejně jako v předešlém roce bylo na téměř celém území kraje s výjimkou Tábora naměřeno překročení cílového imisního limitu pro troposférický ozon, vyhlášeného pro ochranu lidského zdraví. Jedná se o maximální denní 8hodinový klouzavý průměr, jehož maximální hodnota je stanovena na $120 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Předpokládá se, že vznik ozonu může být způsoben vlivem dopravy, transferu emisí z okolních regionů a také přirozených zdrojů (např. pryskyřice stromů).

Na území kraje nebyla v roce 2005 vyhlášována žádná varovná a regulační opatření v souvislosti se smogovými situacemi. Nadále platí, že krajský regulační řád není potřeba zpracovávat.

Obrázek 1: Území, na kterém došlo v roce 2005 k překročení imisního limitu (LV) nebo imisního limitu navýšeného o mez tolerance (LV + MT) pro alespoň jednu ze sledovaných znečišťujících látek, bez zahrnutí ozonu

Zdroj: ČHMÚ

2.3 Program realizace snižování znečišťování ovzduší

Tempo plynofikace se výrazně zpomalilo a dochází také ke zpětnému přechodu na tuhá paliva, a to i u velkých a zvláště velkých zdrojů. Důvody jsou jednoznačně ekonomické. S plynofikací větších zdrojů dokonce v některých případech nesouhlasí města, která se tak snaží ochránit ekonomiku místních tepláren.

Program snižování emisí Jihočeského kraje a Program ke zlepšování kvality ovzduší Jihočeského kraje byly vydány jako *Nařízení Jihočeského kraje č. 4/2005 ze dne 3. 5. 2005*. V roce 2006 se podle platného znění zákona o ochraně ovzduší připravuje novela Programu ke zlepšování kvality ovzduší Jihočeského kraje. Téměř na celém území Jihočeského kraje dochází k překračování dlouhodobého imisního cíle pro ozon. V oblastech Tábor a Vodňany bylo zjištěno překračování imisního limitu pro polétavý prach (PM_{10}).

3. Voda

SRÁŽKOVÉ POMĚRY

Rok 2005 byl z hlediska celkového množství spadlých srážek v průměru nadnormální. V absolutním množství spadlo nejvíce srážek v západní části Šumavy a v Novohradských horách, nejméně pak na jižním okraji Středočeské pahorkatiny od soutoku Vltavy a Otavy níže po hráz VD Orlík. Maximální roční úhrn srážek 1 413 mm byl na Horské Kvildě, minimální roční úhrn srážek byl zaznamenán na Orlíku 517 mm. Na Šumavě napadlo sice největší množství srážek, ale vyjádřeny v procentech normálu byly roční úhrny normální – průměrně kolem 110 % normálu. Silně nadnormální množství srážek bylo zaznamenáno v Novohradských horách (135 %) a v jejich podhůří (140 %), v podhůří Šumavy (130 %) ale také v Českobudějovické (130 %) a Třeboňské pánvi (130 %) a na Českomoravské vrchovině v horním povodí toků Kamenice a Žirovnice (125 %).

Velmi nerovnoměrně byly srážky rozloženy také v ročním chodu (viz. tabulka). Srážkově silně nadnormální byl na začátku roku měsíc leden a mimořádně silně nadnormální měsíc únor, v teplejší sezoně pak měsíce červenec, srpen a září, přičemž srážkově celkově nejbohatší byl červenec, zejména v oblasti západní Šumavy, v povodích horních toků Otavy, Vltavy a Volyňky. Maximální červencový úhrn naměřila Filipova Huť 271,2 mm. Naopak celkově podnormální byl měsíc říjen, a to zejména na celém povodí Lužnice a Nežárky. Minimální říjnový úhrn srážek byl naměřen v Chýnově 3,1 mm.

Tabulka 2a: Průměrné úhrny srážek pro jižní Čechy a odchylky od normálu

Prvek/měsíc	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Rok
měsíční úhrn srážek (mm)	59	68	26	53	74	66	152	119	81	11	28	42	779
% normálu	175	204	67	109	99	70	184	145	158	29	65	110	118

SNÍH

Na začátku ledna ležela souvislá sněhová pokrývka jen na Šumavě v povodí horních toků Otavy a Vltavy. Nejvýše položené stanice měly 30 až 50 cm sněhu (Filipova Huť 50 cm, vodní hodnota 98 mm). V poslední dekádě ledna opakovaně sněžilo a souvislá sněhová pokrývka ležela na celém území jižních Čech. Sněhová pokrývka a její vodní hodnoty narostly nejvíce v nejvyšších polohách Šumavy, kde v závěru měsíce leželo 70 až 130 cm sněhu (Filipova Huť 130 cm, vodní hodnota sněhu 238 mm). V únoru sněhu nadále přibývalo opět hlavně na Šumavě v povodí horních toků Otavy a Vltavy. Koncem února bylo na Filipově Huti 150 cm sněhu, vodní hodnota 344 mm. Maximální vodní hodnoty sněhu byly dosaženy v polovině března téměř na celém území jižních Čech, absolutního maxima 434 mm bylo dosaženo 14. 3. na Filipově Huti. Nejvyšší sněhová pokrývka byla naměřena také na Filipově Huti a to 185 cm. Od poloviny března sníh postupně odtával. Nejdříve odtál v nejnižších polohách, na horách se souvislá sněhová pokrývka udržela ještě v dubnu (na Filipově Huti až do 23. 4.).

Souvislá sněhová pokrývka se objevila opět v polovině listopadu na horách a v poslední listopadové dekádě také v nejnižších polohách. Na horách a ve vyšších polohách pak sněhu až do konce roku dále přibývalo. V nižších a středních polohách sněhová pokrývka krátce roztála o vánočních dnech.

ODTOKOVÉ POMĚRY

Rok 2005 byl v oblasti povodí horní Vltavy odtokově (s výjimkou Nežárky) celkově nadprůměrný (viz následující tabulka):

Tabulka 2b: Průměrné průtoky na vybraných profilech

Tok	Profil	Dlouhodobý průměr	Rok 2005	Rok 2005
		m ³ s ⁻¹	m ³ s ⁻¹	% průměru
Vltava	Březí	20.0	21.0	105
Malše	Roudné	7.26	9.02	124
Lužnice	Bechyně	23.6	26.3	111
Nežárka	Lásenice	4.93	4.77	97
Otava	Písek	23.4	27.7	118
Blanice	Heřmaň	4.65	5.69	122

Rozložení vodnosti v časovém průběhu bylo však velmi nerovnoměrné, během roku se vystřídala dvě výrazně vlhká a dvě suchá období.

Nejvýraznější odtok se vyskytl na většině toků v březnu, kdy svého odtokového maxima vyjádřeného měsíčním průměrem dosáhla Vltava (121% dlouhodobého měsíčního průměru), Nežárka (185%) a Lužnice (167%). Příčinou byla povodňová situace na konci druhé březnové dekády, která vznikla výrazným oteplením při silném větru, a došlo tak k rychlému tání sněhových zásob. Na Nežárce a dolní Lužnici byly dosaženy 3. SPA a kulminace na úrovni 5 až 10letých průtoků.

V květnu a zejména v červnu došlo na všech tocích k významným poklesům vodnosti, např. Nežárka pouze 37% dlouhodobého červnového průměru, Lužnice 48%, Blanice 33%.

Suché období bylo následně vystřídáno vlhkým obdobím letních měsíců července, srpna a září, a na některých tocích (Malše, Blanice, Otava) se protáhlo až do října. V tomto období se střídavě na všech tocích vyskytlo několik méně významných povodňových situací, z nichž nejvýraznější byla povodeň v poslední dekádě srpna, kdy na dolní Blanici byl dosažen kulminační průtok na úrovni 2 až 5leté vody.

Závěrečné dva měsíce roku 2005 byly opět průtokově značně podprůměrné na všech tocích. V listopadu to bylo vlivem nízkých srážkových úhrnů, v prosinci pak vlivem ochlazení a ukládání srážek ve formě sněhu s útlumem odtoku. S výjimkou Vltavy pod Lipnem (90%) se průměrné prosincové průtoky na ostatních tocích pohybovaly kolem 50% dlouhodobého prosincového průměru.

PODZEMNÍ VODY

V mělkém oběhu podzemních vod v jižních Čechách měly hladiny ve většině pozorovacích objektů podobný průběh, ale byly velmi rozkolísané. První vzestup byl zaznamenán v únoru a maxim bylo dosaženo v březnu, výjimečně v dubnu. Hladiny se pohybovaly v porovnání s dlouhodobým měsíčním průměrem kolem -3 až +36 cm (vliv tání sněhu). Poté následoval všeobecný pokles (vzestup teplot, absence srážek), který vyvrcholil v červnu kolem -35 až +10cm k DMP. Opětovně výraznější vzestupy se projeví vlivem srážek v srpnu +20 až +70cm k DMP. V podzimních měsících následoval pokles, který dosáhl úrovně -10 až +50 cm k DMP.

U pramenů byl průběh vydatností obdobný s tím rozdílem, že vzestupy započaly až v březnu. Převažně do dubna, místy do května (šumavské oblasti) byl zaznamenán vzestup vydatností v rozmezí 50 až 200% dlouhodobého měsíčního průměru. Od května následoval pokles, který se zastavil až v červnu, červenci a to okolo 45 až 188% DMP. V srpnu vydatnosti vlivem srážek přechodně vzrostly na 70 až 350% DMP. Po následujícím prudkém poklesu nastal pokles mírný asi na 30 až 130% DMP.

Porovnání průměrných ročních hodnot 2005 s dlouhodobým průměrem u hladin podzemních vod vyšlo v rozmezí -8 až +35 cm, u vydatnosti pramenů v průměru kolem 104%.

JAKOST PODZEMNÍCH VOD

Ve státní síti jakosti podzemních vod bylo v tomto kraji v roce 2005 sledováno 57 objektů podzemních vod, na kterých bylo odebráno celkem 114 vzorků. Překročení normativu B bylo zjištěno u ukazatele Be u 2 vzorků ve 2 lokalitách, u ukazatele Al u 2 vzorků ve 2 lokalitách, u ukazatele Pb u 1 vzorku v 1 lokalitě a u ukazatele propiconazolu u 1 vzorku v 1 lokalitě. Normativy C byly překročeny u ukazatele Al u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele Cu u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele Pb u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele fenhexamidu u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele thiophanate-methylu u 1 vzorku v 1 lokalitě a u ukazatele vinclozolinu u 1 vzorku v 1 lokalitě. Koncentrace NO_3^- přesahující limit pro pitnou vodu* byla naměřena u 17 vzorků v 9 lokalitách.

Tabulka 2c: Jakost podzemních vod

Ukazatel	Počet vzorků				Počet objektů				Normativ		
	všech	< MS	> B	> C	všech	> B	> C	> B nebo C [%]	B	C	jednotky
beryllium	114	81	2	0	57	2	0	3,5	0,001	0,0025	mg.l ⁻¹
hlínik	114	43	2	1	57	2	1	3,5	0,25	0,4	mg.l ⁻¹
měď	114	99	0	1	57	0	1	1,8	0,2	0,5	mg.l ⁻¹
olovo	114	109	1	1	57	1	1	3,5	0,1	0,2	mg.l ⁻¹
fenhexamid	114	113	0	1	57	0	1	1,8	0,2	0,5	µg.l ⁻¹
propiconazol	114	113	1	0	57	1	0	1,8	0,2	0,5	µg.l ⁻¹
thiophanate-methyl	114	112	0	1	57	0	1	1,8	0,2	0,5	µg.l ⁻¹
vinclozolin	114	113	0	1	57	0	1	1,8	0,2	0,5	µg.l ⁻¹
Celkem	114	-	5	6	57	3	6	15,8	-	-	-

Vysvětlivky:

Normativ limitní hodnoty dle Metodického pokynu MŽP ČR z 15. 9. 1996 část 2

- *Kritéria znečištění zemin a podzemní vody*

Celkem bez rozlišení ukazatelů (jedná se o sjednocení objektů (vzorků))

< MS počet vzorků, kde byla zjištěna koncentrace ukazatele pod mezi stanovitelnosti

> B počet objektů (vzorků) s výskytem alespoň jedné hodnoty mezi normativem B a C (včetně hodnot rovných přímo normativu C)

> C počet objektů (vzorků) s výskytem alespoň jedné hodnoty nad normativem C

> B nebo C počet procent objektů s výskytem alespoň jedné hodnoty nad normativem B nebo C

* limit pro pitnou vodu 50 mg.l⁻¹ dle Vyhlášky MZ ČR 252/2004 Sb.

Zdroj: ČHMÚ

3.1 Zásobování pitnou vodou

Nejvýznamnějšími dodavateli pitné vody v kraji jsou 1. JVS a.s. a Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, a.s. V roce 2005 bylo v Jihočeském kraji vyrobeno celkem 38,1 mil. m³ pitné vody. Na veřejné vodovody bylo připojeno 567 116 obyvatel, tj. zhruba 90,6% z celkového počtu obyvatel. Ztráty vody ve vodovodních sítích byly 21,0%. Kapacita zdrojů podzemní vody je 816 l.s⁻¹.

Tabulka 3: Výroba a užití pitné vody

	2005	
Objem vyrobené pitné vody	(mil. m ³)	38,1
Počet obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů	(tis. obyvatel)	567 116
Ztráty vody ve vodovodních sítích	(%)	21,0

Zdroj: ČSÚ

3.2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Tabulka 4: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Název chráněné oblasti přirozené akumulace vod	Plocha (km ²)	Podíl na ploše kraje (%)
Šumava	1 073,8	10,7
Novohradské hory	893,5	8,9
Třeboňská pánev	331,6	3,3

Zdroj: VÚV T.G.M.

V roce 2005 nedošlo k žádné změně oproti roku 2004.

3.3 Stav povrchových vod, přehled největších znečišťovatelů

JAKOST POVRCHOVÝCH VOD

Sledováno bylo 27 profilů na řekách Vltava, Lužnice, Malše, Otava, Nežárka, Volyňka, Blanice, Lomnice, Skalice, Kamenice, Žirovnice, Dračice a Moravská Dyje.

Ve skupině A byly nejčastěji v V. třídě řazeny hodnoty AOX – 12 profilů ze 16 měřených. Nejméně znečištěnou řekou podle ukazatelů skupiny A je horní tok Vltavy – do Českých Budějovic a horní tok Lužnice, Otava u Střelských Hoštic, Katovic a Topélce a Volyňka (vyjma AOX). Naopak více zatížené jsou dolní tok Lužnice, Lomnice a Skalice.

Ve skupině B byla do III. třídy zařazena suma PAU pouze na profilu Lužnice – Bechyně. Ostatní látky této skupiny splňovaly limity I. nebo II. třídy, zejména PAU.

Ve skupině C dosáhl zinek ve třech profilech IV. třídy a ve čtyřech profilech třídy III. Ve IV. třídě byly zařazena i rtuť v profilu Vltava – Pěkná. Veškeré železo bylo zařazeno na čtyřech profilech do III. třídy.

Ve skupině D bylo V. třídy dosaženo u chlorofylu na profilu Lužnice – Veselí nad Lužnicí a na profilu Moravská Dyje – Písečné. U stejného ukazatele dosáhlo dalších sedm profilů IV. třídy. Ostatní ukazatele dosahovaly maximálně III. třídy, ve stejné třídě byl u saprobního indexu jeden profil a u fekálních koliformních bakterií a enterokoků 2 profily.

Tabulka 5: Procentní zastoupení profilů státní sítě jakosti vod v třídách jakosti vod podle skupin ukazatelů

Skupiny ukazatelů	A	B	C	D
Počet měřených profilů	27	16	26	27
Třída jakosti	%			
I	0	6	8	0
II	0	88	46	37
III	33	6	31	30
IV	44	0	15	26
V	22	0	0	7

Vysvětlivky:

Skupiny ukazatelů: A – Obecné fyzikální a chemické ukazatele, B – Specifické organické látky,

C – Kovy a metaloidy, D – Mikrobiologické a biologické ukazatele

Třídy jakosti: I – Neznečištěná voda, II – Mírně znečištěná voda, III – Znečištěná voda,

IV – Silně znečištěná voda, V – Velmi silně znečištěná voda

Zdroj: ČHMÚ

3.4 Odpadní vody

Imisní standardy ukazatelů přípustného znečištění povrchových vod (nařízení vlády č. 61/2003 Sb.) nejsou plněny převážně v ukazatelích kyslíkového režimu, N-NH₄ a celkový fosfor (Pcelk). Jedná se o toky: Dobrovodský potok v Českých Budějovicích, Bezdrevský potok ve Zlíně, Malše pod Kaplicí, Stropnice v celé délce toku, Lužnice od profilu Stará Hlína po zaústění do Vltavy, Nežárka, Kamenice a Žirovnice nevyhovuje téměř ve všech profilech v ukazateli Pcelk, Studenský potok pod Studenou, Milevský potok, Smutná nevyhovují v celé délce toků, Volyňka a Blanice nevyhovují v dolních úsecích toků v Pcelk, Živný potok pod Prachaticemi, Lomnice a Skalice nevyhovují v celé délce toku.

Nejvýznamnějšími provozovateli kanalizací v kraji jsou 1. JVS a.s. a Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, a.s. V domech napojených na veřejnou kanalizaci v roce 2005 bydlelo 527 354 obyvatel, což je 84,3 % z celkového počtu obyvatel kraje. V domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod žilo 468 603 obyvatel, což představuje 74,9 % z celkového počtu obyvatel.

Tabulka 6: Vypouštěné odpadní vody (mil. m³)

	2005
Odpadní vody vypouštěné do vod povrchových	63,0
Odpadní vody vypouštěné do veřejných kanalizací	38,5
z toho: čištěné na ČOV (bez srážkových vod)	34,1
Odpadní vody čištěné na ČOV (vč. srážkových vod)	57,9

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 7: Obyvatelé napojení na veřejnou kanalizaci (tis. obyvatel)

	2005
Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci	527,4
z toho: napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV	468,6

Zdroj: ČSÚ

VÝZNAMNÉ AKCE KE SNÍŽENÍ MNOŽSTVÍ ZNEČIŠTĚNÍ VYPOUŠTĚNÉHO V ODPADNÍCH VODÁCH UKONČENÉ V ROCE 2005

V roce 2005 byly uvedeny do trvalého provozu rekonstruované a modernizované ČOV Písek, ČOV Kaplice, ČOV Kamenný Újezd, do zkušebního provozu byla uvedena rekonstruovaná a modernizovaná ČOV Prachatice a pokračoval zkušební provoz ČOV Dolní Dvořiště.

3.5 Havárie

Počet významných havárií podle České inspekce životního prostředí byl v roce 2005 proti roku 2004 o dva případy vyšší.

Tabulka 8: Havarijní úniky závadných látek

	2005
Počet havarijních úniků celkem	5
z toho: znečištění vod podzemních*	1
znečištění vod povrchových*	5
znečištění vod způsobené úniky: ropných látek	4
těžkých kovů	0
chlorovaných uhlovodíků	0

*ostatní havarijní úniky, které pouze ohrozily podzemní nebo povrchové vody

Zdroj: KÚ, ČIŽP

4. Půda

Celková výměra zemědělské půdy v kraji je 494 377 ha. Z toho 319 249 ha tvoří orná půda, což je 64,6 % celkové výměry zemědělské půdy a 32 % celkové plochy kraje. Trvalé travní porosty pokrývají 160 538 ha, což je 32,5 % celkové výměry zemědělské půdy a 16 % celkové plochy kraje. Přetrvává nepříznivý poměr mezi ornou půdou a trvalými travními porosty. V roce 2005 tvořil podíl trvalých travních porostů asi 1/3 zemědělské půdy, zatímco orné půdy 2/3, tedy dvojnásobek. Nejvyšší podíl zatravnění vykazují okresy Český Krumlov a Prachatice, nejnižší okresy Písek a Tábor.

Půdní eroze je ovlivňována kombinací faktorů jako je sklon a délka svahu, charakter klimatu, využití půdy, vegetační kryt a půdní vlastnosti (struktura, mocnost organických horizontů, obsah organické hmoty). Eroze snižuje mocnost ornice, v extrémních případech je zcela zlikvidována orníční a podorníční vrstva. Značně se omezují ekologické funkce půdy. Půdní erozí se snižuje zadržování vody (retence) a regulační funkce půdy. Neméně důležité jsou i vedlejší účinky eroze. Jedná se o zanášení toků a nádrží, obohacování vody živinami atd. Aktuální vodní erozí je postiženo cca 40 % orných půd. Větrná eroze poškozuje téměř 10 % orných půd.

Lokální kontaminace půdy je způsobena především průmyslovými aktivitami, jako je těžba a zpracování nerostů, ukládání odpadů, ale též haváriemi s úniky toxických látek. U zemědělské půdy jsou zdroje lokální kontaminace v aplikaci hnojiv a kalů ČOV, popř. v ukládání jiných odpadů. Difúzní kontaminace je způsobena atmosférickou depozicí látek podléhajících dálkovému přenosu a plošnými zemědělskými a průmyslovými praktikami (aplikace odpadních kalů, hnojiv a pesticidů).

Tabulka 9: Bilance půdy a podíly z celkové výměry (stav k 31. 12. 2005)

Druh	2005	
	ha	%
Zemědělská půda celkem	494 377	49
z toho: orná půda	319 249	32
trvalé travní porosty	160 538	16
Nezemědělská půda celkem	511 315	51
z toho: lesní půda	375 989	37
vodní plochy	43 699	4
Celková výměra	1 005 692	

Poznámka: % - uvádí se procentický podíl jednotlivých druhů půdy z celkové výměry půdy v kraji

Zdroj: ČÚZK

5. Horninové prostředí

Geologická stavba Jihočeského kraje (horniny moldanubického krystalinika, sedimentární horniny jihočeských pánví a kvartérní sedimenty) předurčuje i výskyt nerostných surovin. V Jihočeském kraji se jedná převážně o stavební nerostné suroviny (stavební kámen, šterkopísky, cihlářské suroviny). V menším rozsahu se vyskytují vyhrazené nerosty, z nichž převažují žáruvzdorné a ostatní jíly, dekorativní kameny a v menší míře grafit. Výše těžeb na stěžejních lokalitách stavebního kamene a šterkopísků má mírně stoupající tendenci. Těžba na vyhrazených ložiscích je nižší zhruba o 20 % oproti údajům z roku 1993, naproti tomu nevyhrazená ložiska vykazují oproti roku 1999 nárůst výše těžeb téměř o třetinu. Mírně vyšší úroveň těžby očekávají významné těžební organizace v souvislosti se stavbou dálnice D3 a železničního koridoru Praha–České Budějovice.

Ve sledovaném období nedošlo k žádným závažnějším dopadům na životní prostředí. K určitému zatížení dochází v okolí velkokapacitních lomů v chráněných krajinných oblastech (CHKO), kde jsou uplatňována přísnější kritéria na ochranu životního prostředí. Jedná se o nejvýznamnější těžební šterkopísků v CHKO Třeboňsko a velkolomy v CHKO Blanský les. V oblasti nebyl stanoven žádný nový dobývací prostor.

6. Příroda

Rozlehlé území Jihočeského kraje zahrnuje v zásadě tři základní krajinné typy: oblast jihočeských pánví s velmi početnými a zároveň největšími rybníky a významnými mokřadními ekosystémy, území mírně zvlněných pahorkatin a vrchovin s charakteristickým maloplošným střídáním segmentů lesní a zemědělské krajiny, a posléze horské oblasti Šumavy a Novohradských hor a jejich vyššího podhůří s vysokou lesnatostí a relativně hojným zastoupením přirozených a přírodě blízkých lesních ekosystémů, cenných lučních bezlesí a unikátními rašeliništními komplexy. Velké rozdíly v zachovalosti a stupni ekologické stability krajiny vyžadují diferencovaný přístup k obhospodařování a ochraně.

K 31. 12. 2005 bylo v Jihočeském kraji registrováno celkem 300 maloplošných zvláště chráněných území. V roce 2005 byla na území Jihočeského kraje vyhlášena Správou NP a CHKO Šumava 3 nová chráněná území – PR Hornovltavické pastviny, PR Otovský potok a PP Rašeliniště Kyselov. Mimo území NP a CHKO nebyla vyhlášena žádná nová chráněná území.

Péče o chráněná území v kategorii NPR a NPP přešla dle novely zák. č. 114/1992 Sb. v r. 2004 na Správy CHKO. V roce 2005 vynaložily správy CHKO Blanský les a Třeboňsko na péči o NPR a NPP na území CHKO 821 tis. Kč, na péči o NPR a NPP mimo území CHKO 1 721 tis. Kč, takže na péči o chráněná území národních kategorií na území Jihočeského kraje bylo vynaloženo celkem 2 542 tis. Kč.

Péči o chráněná území kategorie PR a PP mimo území CHKO zajišťuje Krajský úřad Jihočeského kraje. V roce 2005 byl financován management 67 ZCHÚ ve výši 2 589 tis. Kč. Kromě toho 600 tis. Kč bylo vynaloženo na značení ZCHÚ.

V kategorii PP a PR na pozemcích ve vlastnictví státu, s nimiž je příslušná hospodařit AOPK ČR, byly v 16 ZCHÚ v roce 2005 provedeny asanační a regulační zásahy na celkové ploše 36,5 ha s celkovými finančními náklady 756 tis. Kč. Většinou šlo o kosení (ruční, výjimečně mechanizované) podmáčených a rašelinných luk, likvidaci náletových porostů a zcela výjimečně o specializované lesnické práce (PR Choustník).

Z *Programu péče o krajinu* (tituly A–C) byla v rámci kraje (mimo CHKO a NP) v roce 2005 poskytnuta podpora ve výši 4 151 tis. Kč na realizaci 64 akcí. Jako každoročně převažovaly žádosti o dotace na kosení cenných lučních biotopů. Významnou skupinu akcí tvořily opět výsadby a ošetřování volně rostoucích dřevin a ošetřování památných stromů.

Z *Programu revitalizace říčních systémů* bylo v roce 2005 investováno na území Jihočeského kraje celkem 49 265 tis. Kč. Finanční prostředky byly poskytnuty na 28 akcí, z nichž 15 bylo v roce 2005 dokončeno, a 13 rozestavěno. I v tomto roce směřovala většina dotací na revitalizace a rekonstrukce rybníků.

Zájem o financování z dotačních titulů MŽP v rámci Státního fondu životního prostředí ČR (SFŽP ČR) byl i v roce 2005 značný. Několik žádostí bylo zaměřeno na ošetřování stromů a regeneraci alejí a parků. Početná skupina žádostí se týkala odbahnění rybníků. SFŽP ČR zajišťoval také finanční podporu z dotačního titulu „Operační program infrastruktura, opatření 3.1 Zlepšování environmentální infrastruktury“, který je z 80% financován z prostředků EU.

V roce 2005 pokračoval velký zájem zemědělců o dotace z agroenvironmentálních programů, zavedených na ochranu a obnovu životního prostředí v zemědělství. Pro ochranu přírody mají význam zejména opatření, jejichž prvořadým účelem je ochrana biodiverzity na zemědělské půdě. Jedná se o tituly „*Ptačí lokality na travních porostech – chřástal polní a bahňáci*“, a dále „*Trvale podmáčené louky a rašelinné louky*“. Cílem opatření je v případě ptačích lokalit odložením seče zajistit úspěšné vyhnízdění chřástala polního, resp. bahňáků na loukách, v případě „podmáčených a rašelinných luk“ ručním kosáním či pouze lehkou mechanizací zachovat společenstva rostlin a živočichů na těchto stanovištích.

V roce 2004 byla dokončena příprava lokalit soustavy Natura 2000 – ptačích oblastí (podle směrnice Rady EU č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků) a evropsky významných lokalit (podle směrnice Rady ES č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin). Do konce roku 2005 bylo v rámci Jihočeského kraje vyhlášeno nařízením vlády sedm ptačích oblastí - Boletice, Hlubocké obory, Novohradské hory, Řežabinec, Šumava, Třeboňsko, Údolí Otavy a Vltavy. Pokračovalo meziresortní jednávání dvou navržených jihočeských ptačích oblastí, které ještě nebyly vládou projednány, a to Českobudějovických rybníků a Dehtáře. Předmětem ochrany ve vyhlášených ptačích oblastech jsou populace některých druhů vodních ptáků (Řežabinec, Třeboňsko), ptáků horských lesů, případně extenzivně obdělávaných horských luk a neobhospodařovaného bezlesí (Novohradské hory, Boletice, Šumava), ptáků evropského listnatého lesa (Hlubocké bory), resp. populace některých druhů sov (Údolí Otavy a Vltavy). V roce 2005 byl zahájen monitoring ptačích oblastí a druhů z Přílohy I Směrnice o ptácích. Konkrétně byl prováděn např. monitoring chřástala polního a tetřívka obecného v ptačích oblastech Šumava a Novohradské hory, lelka lesního v oblasti Borkovických blat, monitoring některých druhů vodních a mokřadních ptáků (kvakoš noční, rybák obecný, bukáček malý) na Třeboňsku a Českobudějovicku. Byl také zahájen monitoring některých druhů rostlin z Přílohy II Směrnice o stanovištích (hořeček český, puchýřka útlá, střevíčník pantoflíček).

V dubnu roku 2005 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 132/2005. Sb., kterým se stanoví seznam evropsky významných lokalit. V Jihočeském kraji bylo vymezeno 74 lokalit, většinou druhových. Ze Středočeského kraje zasahují 2 lokality (Rybník Vočert a Lazy, a Vlašimská Blanice), z kraje Vysočina 1 lokalita (Zhejral).

Velká pozornost je věnována významným rostlinným společenstvům s vysokou druhovou diverzitou a výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin, a rovněž ohroženým skupinám živočichů. U rostlin jde zejména o společenstva vstavačových luk, krátkostébelné porosty s výskytem hořcovitých (hořec jarní, hořeček český, hořeček drsný) a společenstva slatinných a přechodových rašelinišť a pramenišť. Současný trend vývoje lokalit a populací je nadále nepříznivý, především v důsledku všeobecného poklesu vydatnosti pramenišť a nežádoucích sukcesních jevů způsobených přírůstem živin do přirozeně chudých stanovišť a nevhodným nebo chybějícím obhospodařováním těchto biotopů.

Změny početnosti většiny zvláště chráněných druhů živočichů v jižních Čechách v roce 2005 nevybočily z dlouhodobějších trendů posledního období. Finanční náhrady škod způsobených zvláště chráněnými živočichy byly vypláceny především za škody na rybnících způsobené kormoránem velkým a vydrou říční.

Situace ve výskytu invazních druhů rostlin zůstává na úrovni minulých let, k výrazné akceleraci invaze nedochází. Nejproblematictějšími druhy zůstávají nadále netýkavka žláznatá a křídlatky japonská a sachalinská.

Tabulka 10: Zvláště chráněná území a přírodní parky (stav k 31. 12. 2005 dle ÚSOP)

Kategorie		Celkem (počet)	Rozloha (ha)
Národní park	(NP)	1	33 950
Chráněná krajinná oblast	(CHKO)	3	164 006
Národní přírodní rezervace	(NPR)	12	3 146,24
Národní přírodní památka	(NPP)	10	462,57
Přírodní rezervace	(PR)	98	4 700,02
Přírodní památka	(PP)	180	5 076,64
Přírodní park		13	94 047

Zdroj: Správy NP, SOP ČR, AOPK ČR, KÚ

7. Lesy

Výměra lesních pozemků (porostní půda + ostatní lesní pozemky) činí v Jihočeském kraji celkem 378 152 ha tj. 37,6% z celkové výměry kraje (průměr ČR je 33,5%). Samotný podíl lesních porostů (porostní půda) činí 36,7% výměry kraje.

V druhové skladbě lesa mají 86,9% zastoupení jehličnaté dřeviny (z toho smrk 56,1%) a 12,1% listnaté dřeviny (z toho buk 4,1%). Průběžně dochází k mírnému poklesu jehličnanů ve prospěch listnáčů (asi o 0,2% ročně).

V roce 2004 bylo na území Jihočeského kraje vytěženo celkem 2 294 963 m³ dřeva. Zpracovaná nahodilá těžba činila 1 034 438 m³ dřeva (z toho těžba hmyzová 271 842 m³ dřeva). Podíl nahodilých těžeb byl v tomto roce o 382 691 m³ nižší než v roce 2003. Statistické údaje o těžbách za rok 2005 nebyly ke dni vypracování této informace ještě k dispozici. Proti minulému období dojde v letošním roce opět k mimořádnému nárůstu nahodilých těžeb. Odhad škod, způsobených sněhovou kalamitou z konce minulého a počátku tohoto roku je vyšší než 2 mil. m³ dřeva. K největším škodám došlo v oblasti Třeboňska, zejména na mladých borových porostech ve věku 20 až 80 let, ale v oblasti Nových Hradů a Vyššího Brodu byly vážně poškozeny i smrkové porosty. Na území Jihočeského kraje nedochází ve větším rozsahu k nezákonným těžbám. Zjištěné případy jsou postihovány jak orgány státní správy lesů, tak orgány ČIŽP. Nejvíce případů bylo řešeno v obvodu MěÚ Dačice, kde v jednom případě přesáhla velikost holé seče 1 ha.

Z vyhodnocení snímků z družice Landstat vyplývá, že komplexní poškození jehličnatých porostů (včetně imisního poškození) se proti roku 2004 zvýšilo. Podíl zdravých až mírně poškozených porostů (stupeň 0–I.) byl v roce 2004 76,2%, v roce 2005 činil 79,2%. Příznivě lze hodnotit to, že se zvýšil podíl plochy zcela zdravých porostů. Zatímco v roce 2004 činil 9,3%, v roce 2005 činil 10,2%.

Komplexní poškození listnatých porostů je nadále vysoké, ale stav dle družicových snímků v roce 2005 vykazuje proti roku 2004 zlepšení. Podíl zdravých a mírně poškozených porostů (stupeň 0–I.) byl v 2004 54,1%, v roce 2005 činil těchto porostů 44%. Podíl zcela zdravých stromů činil v roce 2004 4,4%, zatímco v roce 2005 byl 2,1%.

V roce 2005 došlo v Jihočeském kraji ke snížení stavu kůrovců. Podstatně se snížil výskyt lýkožrouta lesklého (nebyla zjištěna žádná nová ohniska), došlo rovněž ke zlepšení situace ve výskytu lýkožrouta smrkového, konkrétně v oblasti Blatné, Strakoníc, Tábora a Milevska, nebyla oproti roku 2004 zjišťována nová větší ohniska. Kůrovci na borovici nepředstavovali v Jihočeském kraji větší problém. Problémy s kůrovci však mohou nastat v důsledku letošní sněhové kalamity, neboť kalamitu v tak velkém rozsahu nebylo možno zpracovat ve stanovených termínech (do 31. 3. a 31. 5.). Opožděné zpracování kůrovcového dřeva lze očekávat zejména u drobných vlastníků lesů.

Tabulka 11: Výměry lesní půdy a lesnatost (tis. ha)

	Výměra celkem (ha)	z toho				Lesnatost (%)	
		půda mimo les	plocha PUPFL	porostní půda	bezlesí atp.	PUPFL	porostní půda
2005	1 006 371	628 219	378 152	369 205	8 948	37,6	36,7

Zdroj: ÚHÚL

Tabulka 12: Přehled vývoje poškození lesních porostů (komplexní poškození dle družicových snímků)

Plochy porostů v jednotlivých stupních poškození a mortality (%)		2005
Jehličnaté porosty	0.	10,2
	0./I.	37,2
	I.	31,8
	II.	12,1
	III.a	4,3
	III.b - IV.	4,5
Listnaté porosty	0.	2,1
	0./I.	14,2
	I.	27,7
	II.	25,3
	III.a - IV.	30,7

Vysvětlivky: 0. – Zdravé porosty

Stupně poškození: 0./I. – První známky poškození, I. – Mírné, II. – Střední, III.a – Silné,

III.b – Velmi silné, IV. – Odumírající porosty

Zdroj: MZe (STOKLASA Tech.)

8. Odpady

V roce 2005 přetrvávaly v oblasti nakládání s odpady problémy u obalových odpadů, velmi obtížně se zaváděl systém zpětného odběru elektrozařízení a nově se řešilo několik případů neoprávněné přeshraniční přepravy odpadů z Německa.

Za účelem zlepšení stavu v oblasti nakládání s obalovými odpady zahájil v roce 2005 Jihočeský kraj ve spolupráci s autorizovanou společností EKOKOM, a. s. v souladu se závěry Plánu odpadového hospodářství Jihočeského kraje pilotní projekt s názvem „Intenzifikace odděleného sběru a zajištění využití komunálních odpadů včetně jejich obalové složky.“ Hlavním cílem projektu je na území kraje výrazně zvýšit množství odděleně sebraných a recyklovaných složek komunálních odpadů, jako jsou např. papír, plasty, sklo, nápojové kartony apod. V roce 2005 byla v rámci tohoto projektu provedena analýza stavu nakládání s komunálními odpady, především využitelnými složkami komunálních odpadů včetně obalové složky, bylo zadáno vypracování realizačního projektu a byl proveden průzkum postojů veřejnosti k třídění odpadů z domácností. Významnou součástí pilotního projektu byla krajská komunikační kampaň, která měla zvýšit zájem veřejnosti o třídění odpadů a zvýšit počet obyvatel kraje, kteří soustavně třídí odpady. Komunikační kampaň zahrnovala vytvoření loga a motta celé

kampaně, osvětu v obcích formou tzv. startovacích balíčků pro třídění odpadů v domácnosti, jejíž součástí byla i soutěž o ceny zaměřená na třídění PET lahví, kampaň ve středních školách rovněž se soutěží o ceny, publikování článků s tematikou třídění odpadů v obecních zpravodajích, radničních listech, regionálních denících, pořádání barevných dnů pro veřejnost, uvedení webových stránek na internetu (www.jihoceske-trideni.cz) a zřízení e-mailové adresy info@jihoceske-trideni.cz, rozhlasové spoty a rozhovory na téma třídění odpadů. Krajská komunikační kampaň byla realizována v měsících září až prosinec 2005.

Skládkování odpadů na území kraje je stále převažující způsob jejich odstraňování, jedním z hlavních důvodů je nízká ekonomická náročnost této formy odstraňování odpadů. V roce 2005 bylo v kraji provozováno celkem 29 skládek a 1 odkaliště. Volné skládkové kapacity se nacházejí v okresech Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice a České Budějovice, kde životnost dosahuje více než 10 let. Naopak okresy Tábor a Český Krumlov patří mezi území s nedostatečnou kapacitou skládek. Pro ukládání nebezpečných odpadů jsou na území kraje nadále 2 skládky na odstraňování nebezpečných odpadů, tj. skupiny S – NO, a to v okresech Český Krumlov, Strakonice. Skládku nebezpečného odpadu Pilát Soběslav v okrese Tábor byla v závěru roku uzavřena a vzhledem malému množství uloženého odpadu byl odpad přemístěn na jinou skládku nebezpečného odpadu. Problém černých skládek stále přetrvává, ale přestává být rok od roku významným problémem odpadového hospodářství na našem území. Protože prokazování toho, kdo neoprávněně uložení odpadů způsobil, je dle současně platné legislativy v oblasti odpadového hospodářství nadále problematické, v případě výskytu černé skládky je vhodné postupovat při řešení tohoto problému podle zákona o obcích.

Tabulka 13: Produkce a nakládání s odpadem (kt)

	2005	
	O	N
Produkce odpadu celkem	1 521,4	153,9
Úprava nebo využití odpadu	879,1	5,1
Odstranění skládkováním	250,7	1,0
Odstranění spalováním	2,3	1,2

Zdroj: VÚV T.G.M. - CeHO, KÚ

Tabulka 14: Provozované skládky odpadů

	2005
Počet provozovaných skládek celkem	32
z toho: skládky skupiny S – IO	10
skládky skupiny S – OO	18
skládky skupiny S – NO	4

Zdroj: KÚ, VÚV T.G.M. - CeHO

STAVBY PRO ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ UKONČENÉ V ROCE 2005

V roce 2005 nebyla v kraji uvedena do provozu žádná zařízení, která by měla významný vliv na systém nakládání s odpady v regionu. Stávající síť zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů byla rozšířena o 10 zařízení na zpracování autovraků a o dvě zařízení na zpracování elektrošrotu, do provozu bylo uvedeno 16 sběrných dvorů a 23 provozoven, které slouží jako sběrná a výkupy odpadů.

9. Staré ekologické zátěže

MŽP bylo předloženo ke stanovisku celkem 16 vyhodnocení závazků z hlediska ochrany životního prostředí (tj. ekologických částí privatizačních projektů). Dvanáct vyhodnocení, předložených jako čestná prohlášení, se týkalo majetku ve správě Pozemkového fondu ČR, jedno čestné prohlášení se týkalo majetku ve správě státního podniku Statek Nové Hradky. Ekologická zátěž byla zjištěna pouze v zemědělském areálu Rábín u Malovic ve správě Pozemkového fondu ČR, kde došlo ke kontaminaci zemín NEL v prostoru čerpací stanice pohonných hmot a ke kontaminaci podzemních vod pesticidy, zejména v prostoru mycí rampy. Bylo doporučeno zpracování analýzy rizik, na základě které by měl být navržen způsob likvidace ekologické zátěže a vyčísleny náklady nápravných opatření.

V současné době je na území Jihočeského kraje nadále registrováno 160 starých ekologických zátěží. Z hlediska priorit kraje je v popředí zájmu sanace v Soběslavi (nabyvatel Jihočeské dřevařské závody, a. s.), která stále probíhá. Z uvedeného počtu starých ekologických zátěží je sanace ukončena na 19 lokalitách. Během roku 2005 byly ukončeny další dvě sanace, konkrétně MOTOKO a ČS PHM na Plzeňské ul. v Č. Budějovicích. Mezi významné staré ekologické zátěže stále patří areál bývalé sklárny Elenora v Lenoře, zde byly zahájeny první zabezpečovací práce, dále areál společnosti SEMPRO Praha, a. s. v Žižově a areál se znečištěnými zemínami obsahujícími látky PCB ve Lhenicích po působení společnosti ENVIRO Technology Today, s.r. o., Praha. V roce 2005 nebyla na dodavatele sanačních prací zahájena žádná výběrová řízení.

10. Doprava

Vzrůstající mobilita, rostoucí přepravní objemy a výkony v silniční dopravě jsou fenoménem několika posledních let. Doprava se tak stala významným faktorem ovlivňujícím životní prostředí člověka, a to jak v pozitivním, tak i negativním směru.

Negativně působí emise ze spalovacích procesů, hluk, vibrace a kontaminace půdy, horninového prostředí a vody v důsledku úniků znečišťujících látek z dopravních prostředků nebo při haváriích. Působením dopravy se mění vzhled a morfologie krajiny, dopravní sítě představují bariéry pro migrující volně žijící živočichy. Nejzávažnějším problémem však je kontaminace ovzduší emisemi, významná především vlivem na lidské zdraví, zejména ve velkých městech s vysokou hustotou automobilové dopravy. Odhaduje se, že hmotnostní jednotka exhalátů z motorové dopravy je ve městech a ve velkých obytných aglomeracích 10násobná oproti exhalátům vzniklým z jiných zdrojů (průmysl, topení) a dokonce 100násobná oproti jiným exhalátům v oblastech mimo města. Výfukové plyny motorových vozidel obsahují stovky chemických látek v různých koncentracích a s různými účinky na zdraví člověka.

V Jihočeském kraji se jedná především o města České Budějovice, Tábor, Jindřichův Hradec a Písek.

Nejzatíženějšími silničními tahy Jihočeského kraje z hlediska intenzity dopravy nadále zůstávají:

- silnice I/3 (E55) v úseku Tábor–Sezimovo Ústí–Planá nad Lužnicí–Soběslav–Veselí nad Lužnicí–České Budějovice–Kaplice–Dolní Dvořiště;
- silnice I/4 především v úseku od křižovatky se silnicí I/20 u Nové Hospody a dále navazující úsek silnice I/20 Písek–České Budějovice;
- silnice I/19 v úseku Tábor–Humpolec – napojení na dálnici D1;
- silnice I/34 České Budějovice–Třeboň–Jindřichův Hradec;
- silnice I/39 v úseku od křižovatky se silnicí I/3–Kamenný Újezd–Český Krumlov–Černá v Pošumaví.

Z porovnání výsledků expertního sledování rozsahu dopravních výkonů v letech 1993 a 2004 vyplývá, že došlo k významnému nárůstu intenzity dopravy zejména v oblasti nákladní silniční dopravy, a to až

o 82 %, a v silniční veřejné dopravě až o 123 %. Současně s preferencí silniční dopravy došlo k poklesu dopravních výkonů v železniční a vodní dopravě. Tato preference zapříčiňuje v posledních letech zvyšování negativních důsledků silniční dopravy na životní prostředí a obyvatelstvo.

Regionální emise jsou stanoveny rozdělením celostátních emisí mezi jednotlivé kraje, následujícím postupem:

Při stanovení emisí **silniční dopravy** v jednotlivých krajích jsou využity výsledky celostátního dopravního sčítání prováděného v roce 2000. Celkové emise z jednotlivých druhů dopravy byly rozděleny podle objemu skutečného provozu na silnicích jednotlivých regionů. Dopravní sčítání však neprobíhá na celé silniční síti v ČR. Proto musely být k dopravním intenzitám regionů připočteny také nesčítané úseky (převážně v intravilánu). Praha není součástí celostátního dopravního sčítání, proto byla celková intenzita v ČR navýšena o dopravní intenzitu Prahy, resp. o podíl Prahy na intenzitách ČR. Extrapolací dopravního modelu Brna na ostatní města (s výjimkou Prahy) bylo zjištěno, že poměr intenzit sčítané a nesčítané dopravy je cca 70:30. V ČR bylo celkem sčítáno 8 016 úseků, z nich přibližně 1/5 je situována v intravilánu. Každý ze sčítaných úseků intravilánu byl zatížen váhou, která odpovídá uvedenému podílu nesčítané dopravy ve městech. Z těchto nově vypočítaných intenzit byly stanoveny podíly výkonů regionu na výkonech celkem, pomocí tohoto podílu byla korigována spotřeba a průměrné roční kilometrické proběhy vybraných kategorií vozidel, které předepisuje metodika výpočtů emisí z dopravy.

Emise **železniční dopravy** byly rozděleny podle délky železniční sítě v jednotlivých krajích. Při kalkulaci regionálních emisí **vodní dopravy** bylo vycházeno z délky splavných částí řek v jednotlivých krajích. Emise z **letecké dopravy** se skládají z emisí vzniklých spalením leteckých paliv prodaných v ČR a z emisí z přeletů ČR. Emise z přeletů byly rovnoměrně rozděleny mezi kraje s přihlédnutím k jejich velikosti. Emise vzniklých spalením leteckých paliv prodaných v ČR byly rozděleny podle výkonů jednotlivých letišť v ČR.

Hodnoty v roce 2004 představují reálný stav, v roce 2005 se jedná o předběžné výsledky.

Tabulka 15: Meziroční srovnání znečištění ovzduší vlivy dopravy (komplex zdrojů – doprava silniční, železniční, letecká)

	Rok	Množství emisí v t.rok ¹
CO₂	2004	1 074 038
	2005	1 100 067
CH₄	2004	119
	2005	117
N₂O	2004	146
	2005	149
CO	2004	15 282
	2005	14 960
NO_x	2004	7 016
	2005	6 989
VOC	2004	3 394
	2005	3 059
SO₂	2004	176
	2005	35
Pb	2004	0,15
	2005	0,07
PM	2004	407
	2005	422

Zdroj: CDV

Kraj patří délkou silniční sítě na 2. místo, ale hustotou komunikací zaujímá až 11. pozici (6 122 km, 0,609 km/km²) v rámci ČR. V produkci emisí patří kraji 6. místo. Při porovnání hodnot emisí vztažených na 1 km silniční sítě zaujímá kraj 11. místo. V porovnání s rokem 2004 vzrostly emise CO₂, N₂O a PM, ostatní sledované emise poklesly.

11. Činnost kraje v oblasti péče o životní prostředí

Koncepce ochrany přírody a krajiny: současný stav – připraveno zadání koncepce, zajištěny finanční prostředky, definovány vstupní parametry a zdroje. Předpoklad zpracování koncepce 2006–2007.

V roce 2005 jsou alokovány vlastní prostředky Jihočeského kraje na podporu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) ve výši 1 350 000 Kč a to formou grantového programu na podporu EVVO (1 200 000 Kč) a jako součást rozpočtu kraje (150 000 Kč). Na ochranu přírody je v rozpočtu kraje alokováno celkem cca 7 600 000 Kč, z toho 1 000 000 Kč na grantový program *Tvorba krajiny a podpora biodiverzity*, 1 200 000 Kč na ochranu druhů a stanovišť, 4 300 000 na chráněné části přírody.

KRAJSKÝ GENEREL SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY (ÚSES)

Koncepce řešení ÚSES v Jihočeském kraji spočívá v první fázi ve zpracování generelu a plánu lokální a nadregionální úrovně, ve druhé fázi v kooperaci s obcemi s rozšířenou působností doplnění generelu o lokální síť. V současné době je dopracován a projednáván koncept plánu ÚSES, a to jako součást konceptu Územního plánu velkého územního celku (ÚP VÚC) Jihočeského kraje. Plán ÚSES bude pokračovat dále v rámci procesu schvalování ÚP VÚC Jihočeského kraje. Krajský generel bude doplněn o další odborná data, která nebudou obsažena v plánu, ale budou k dispozici u pořizovatele a distribuována na pověřené obecní úřady s rozšířenou působností. Termín dokončení generelu je stanoven do poloviny roku 2006. Na zpracování bylo v roce 2005 vynaloženo 970 tis. Kč.

PLÁN ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ JIHOČESKÉHO KRAJE (POH)

Koncepční (plánovací) dokument pro řešení odpadového hospodářství na území Jihočeského kraje vychází z priorit předcházení vzniku odpadů, omezení jejich množství a nebezpečných vlastností, zvyšování podílu úpravy vznikajících odpadů s následným využitím takto upravených odpadů a optimalizace nakládání s odpady v souladu se zákonem o odpadech, zákonem o obalech a dalšími souvisejícími předpisy, včetně dodržování principů udržitelného rozvoje. Účelem POH Jihočeského kraje je vytvořit funkční systém hospodaření s odpady v kraji a zajistit dynamický, vnitřně provázaný rozvoj celého systému odpadového hospodářství, určit směry a cíle pro budoucí nakládání s odpady a stanovit zásady, opatření, postupy a nástroje k jejich dosažení, při zachování environmentální, sociální a ekonomické rovnováhy a zachování standardů ochrany lidského zdraví. POH je rovněž podkladem pro zpracování navazujících plánů odpadového hospodářství původců odpadů. Závazná část POH Jihočeského kraje byla vydána ve Věstníku Jihočeského kraje (částce 4, rozeslané dne 18. 10. 2004) obecně závaznou vyhláškou Jihočeského kraje č. 7/2004, čímž kraj splnil povinnost ustanovení § 43 odst. 10 zákona o odpadech.

PROGRAM SNIŽOVÁNÍ EMISÍ JIHOČESKÉHO KRAJE

Program snižování emisí kraj vydává na základě ustanovení § 6 odst. 6 zákona o ochraně ovzduší a jeho primárním cílem je zaručit k roku 2010 plnění doporučených hodnot emisních stropů znečišťujících látek, pro které byly stanoveny emisní stropy nebo redukční cíle a lhůty k jejich dosažení.

PROGRAM KE ZLEPŠOVÁNÍ KVALITY OVZDUŠÍ

Hlavními cíli *Programu ke zlepšování kvality ovzduší* je udržet nízkou úroveň imisního zatížení a omezit k roku 2010 výměru oblastí, na kterých jsou překračovány cílové emisní limity pro ozon. Povinnost vydat tento program je dána ustanovením § 7 odst. 7 zákona o ochraně ovzduší a důvodem je právě překračování cílového imisního limitu pro ozon na území kraje. *Program snižování emisí Jihočeského kraje a Program ke zlepšování kvality ovzduší* krajský úřad zpracoval a vydal v přenesené působnosti nařízením č. 4/2005.

PLÁN ROZVOJE VODOVODŮ A KANALIZACÍ NA ÚZEMÍ JIHOČESKÉHO KRAJE

Plán řeší koncepci zásobování pitnou vodou, včetně vymezení zdrojů povrchových a podzemních vod, uvažovaných pro účely úpravy na pitnou vodu a koncepce odkanalizování a čištění odpadních vod v kraji. V roce 2004 zajistil kraj v samostatné působnosti zpracování a následné schválení tohoto koncepčního materiálu.

Z rozpočtu kraje bylo v roce 2004 vyčleněno 14 mil. Kč na Grantový program Jihočeského kraje na ochranu před povodněmi, jehož cílem bylo poskytnout finanční prostředky na konkrétní protipovodňová opatření. Zároveň bylo vyčleněno 31,7 mil. Kč na Grantový program Jihočeského kraje na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury, jehož cílem bylo poskytnout finanční prostředky na konkrétní řešení problémů s čištěním odpadních vod v obcích – v aglomeracích do 2 000 ekvivalentních obyvatel, protože způsob čištění těchto vod významnou měrou ovlivňuje kvalitu podzemních i povrchových vod, a tím i kvalitu krajiny a přírodního prostředí.

STRATEGIE ROZVOJE LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ V JIHOČESKÉM KRAJI

Projekt se připravuje.

12. Aktivity neziskového sektoru v oblasti ochrany životního prostředí

Aktivity neziskového sektoru jsou v oblasti ochrany životního prostředí zastoupeny např. těmito organizacemi:

Centrum ekolog. a globální výchovy Cassiopeia při ZČ Hnutí Brontosaurus Forest (občanské sdružení)

Jizerská 4, 370 11 České Budějovice, vedoucí Mgr. Helena Kujanová

Tel. 385 520 951, e-mail: cassiopeiacb@centrum.cz, www.cassiopeia.euweb.cz

Výchova k trvale udržitelnému způsobu života; ekologické výukové programy pro školy, metodika a realizace komplexní ekologické výchovy pro školy v regionu jižních Čech, semináře pro pedagogy, mimoškolní ekologická výchova (kroužky, příměstské letní tábory), spolupráce s Jihočeskou univerzitou, akce pro veřejnost, poradenství při plánování školních přírodních zahrad, péče o naučnou stezku, publikační činnost. Členské středisko Národní sítě ekologických středisek ekologické výchovy Pavučina.

Rosa – jihočeská společnost pro ekologické informace a aktivity (obecně prospěšná společnost)

Senovážné náměstí 9, 370 01 České Budějovice, ředitelka: RNDr. Zuzana Guthová, CSc.

Tel. 387 432 030, e-mail: rosa@ecn.cz, guthova@rosa.ecn.cz, www.rosa.ecn.cz

Ekologické poradenství, knihovna a videotéka pro veřejnost s tematikou ochrany přírody a životního prostředí, komunitní projekty, odborné semináře a konference, kurzy lidových řemesel, publikační činnost, informační zpravodaj, nositel a koordinátor projektu Krasec – krajská síť environmentálních center Jihočeského kraje. Zakládající organizace Sítě ekologických poraden STEP ČR.

Daphne ČR – Institut aplikované ekologie (občanské sdružení)

Husova 45/622, 370 05 České Budějovice, vedoucí: Mgr. Martin Střelec

Tel. 385 311 019, e-mail: daphne@daphne.cz, www.daphne.cz

Odborné výzkumy a studie, agroenvironmentální projekty a osvěta v oblasti ochrany přírody a šetrného hospodaření v krajině, besedy, výstavy, publikační činnost, promítání ekofilů, spolupráce s Jihočeskou univerzitou a Akademií věd ČR, nositel a koordinátor projektu Zdravá krajina – síť vzdělávacích a poradenských středisek pro podporu hospodaření šetrného k přírodě a krajině.

Energy Centre České Budějovice (občanské sdružení)

Náměstí Přemysla Otakara II. 87/25, 370 01 České Budějovice,

vedoucí: Mgr. Ivana Klobušníková, Tel. 387 312 580, e-mail: eccb@eccb.cz, www.eccb.cz

Zabývá se hospodárným využíváním všech druhů energie a podporou využívání obnovitelných zdrojů energie; poradenství, energetické audity, měření infrakamerou, odborné semináře, publikační činnost, spolupráce se zahraničím.

Spolek za obrodu architektury Slunečnice (občanské sdružení)

Jeremiášova 14, 370 01 České Budějovice, předseda: Ing. arch. Stanislav Kovář

Tel. 387 422 890, e-mail: aspektum@volny.cz, www.feng-shui.cz

Úsilí o poznání, pochopení, obnovu a obrodu architektury obytného domu a obytného prostředí ve všech ekologických, ekonomických, kulturních a sociálních aspektech, záchrana lidové architektury, obnova tradic, založení jihočeského skanzenu, propagace obnovitelných a šetrných zdrojů energie, ochrana krajiny, navrhování přírodních zahrad dle zásad permakultury a učení Feng-shui, poradenství, přednášky, exkurze, dětské dny ap.

Novohradská občanská společnost (občanské sdružení)

Navrátilova 247, 373 33 Nové Hradky, předseda: Ing. Michal Jarolímek

Tel. 386 362 577, e-mail: novnos@tiscali.cz, jarolimek@greentech.cz, www.projekt.novnos.cz,

Realizace různých projektů s cílem posilovat občanskou společnost v oblasti Novohradska (spolupráce s občany, veřejnou správou, místními podnikateli), propagace Novohradska, přeshraniční spolupráce, publikační činnost, projektové poradenství zaměřené na obnovu a rozvoj venkovského prostoru, vyhledávání finančních zdrojů pro realizaci konkrétních projektů.

Strom – středisko pro ochranu přírody a výchovu (občanské sdružení)

Chvalkov 22, 374 01 Trhové Sviny, Ing. Jiří Marek,

tel. 386 323 240, 606 445 391, e-mail: marek.chvalkov@worldonline.cz

Péče o krajinu a chráněná území (CHÚ), organizace letních táborů pro mládež spojené s údržbou CHÚ, ekologické zemědělství, publikační činnost.

15/06 ZO ČSOP Šípek Český Krumlov – Regionální centrum ČSOP Jihočeského kraje

předseda ZO: Ing. Leoš Lippel, tel. 387 722 436, e-mail: leos.lp@tiscali.cz

EVVO, regionální zpravodaj „Šípek“, organizace krajských přírodovědných soutěží pro ZŠ a SŠ, terénní ochrana přírody, spolupráce s LČR, zřizovatel dvou oddílů mladých ochránců přírody, akreditované Ekocentrum Českého svazu ochránců přírody (ČSOP), regionální centrum ČSOP Jihočeského kraje.

Ekocentrum Šípek – vedoucí Mgr. Marie Jirková

Třída míru 144, 381 01 Český Krumlov, tel. 380 727 733, 721 179 755,

e-mail: jirkova@roklinka.cz, www.sipek.roklinka.cz

Výchova k trvale udržitelnému způsobu života, ekologické výukové programy pro školy, semináře, terénní exkurze a vícedenní kurzy pro pedagogy, mimoškolní EV, akce a poradenství pro veřejnost, přírodovědně zaměřená knihovna a videotéka. Členské středisko NS SEV Pavučina.

Český nadační fond pro vydry

P.O. BOX 53, 379 01 Třeboň, ředitelka: Ing. Marcela Roche

Tel. a fax: 384 722 088, e-mail: otter@cbox.cz, www.otter.trebone.cz

Ochrana a výzkum populace vydry říční (mezinárodní projekt), posudky a konzultace, poradenství k zákonu č. 115/2000 Sb., přednášky, výstavy, programy pro školy, publikační činnost, stanice pro handicapované živočichy, práce na založení vzdělávacího a návštěvníckého centra Via Natura zaměřeného na přírodu Třeboňska, ochranu životního prostředí a šetrnou turistiku.

18/02 ZO ČSOP Makov

Libor Šejna, Nová Ves 10, 397 01 Písek

Tel. 382 279 159, e-mail: csop.makov@volny.cz

Záchraná stanice pro handicapované živočichy Makov soustřeďuje poraněné, nemocné či jinak handicapované volně žijící živočichy, poskytuje jim odborné ošetření, léčení a umožňuje jim návrat do přírody; terénní ochrana přírody; EVVO – akreditované Ekocentrum ČSOP. Člen Národní sítě stanic pro handicapované živočichy.

Regionální rozvojová agentura Šumava (obecně prospěšná společnost)

Stachy 206, 384 73 Stachy, Tel. 388 428 544, tel./fax. 388 428 242, e-mail: info@rras.cz,

ředitel: Miloš Pícek, kontaktní osoba: Kateřina Vlášková, www.rras.cz, http://env.isumava.cz

RRA Šumava má jako hlavní nosnou činnost regionální rozvoj a další z činností je působení v oblasti osvěty, výchovy a vzdělávání, spolupráce s CHKO a NP Šumava a dalšími partnery (PRO-BIO Šumava, Zelené srdce Evropy, Regionální sdružení Šumava, Národní institut vzdělávání, informací a služeb MŠMT Prachatic, Ústav ekologie krajiny) v oblasti regionálního rozvoje s ohledem na životní prostředí a spolupráce na společných projektech a aktivitách, nositel a koordinátor projektu Síť environmentálních informačních a poradenských center v regionu Šumava.

Regionální centrum PRO-BIO Šumava (občanské sdružení)

Braníšov 9, 384 73 Stachy, Tel. 602 830 998, e-mail: vladimir.krtous@npsumava.cz,

kontaktní osoba: Ing. Vladimír Krtouš, www.pro-bio.stachy.cz

Nosnou činností PRO-BIO Šumava je trvale udržitelným ekologickým zemědělstvím chránit životní prostředí, přírodu a její zdroje a produkovat kvalitní biopotraviny. Jednou z hlavních aktivit je poradenství pro ekologické zemědělce, pořádání vzdělávacích seminářů a exkurzí a osvěta pro širokou veřejnost.

V roce 2004 působilo v Jihočeském kraji 24 základních organizací ČSOP, specifická činnost některých z nich je zmíněna výše. Tyto organizace se většinou zabývají praktickou ochranou přírody v terénu, často pořádají naučné vycházky a přednášky a spolu s dalšími nestátními neziskovými organizacemi (NNO) se podílejí na realizaci větších akcí podle místa působnosti.

V rámci celého Jihočeského kraje se NNO podílely ve velké míře na akcích připomínajících a oslavujících mezinárodní Den Země v dubnu a na akcích spojených s evropským týdnem mobility a Dnem bez aut v září.

Ve vztahu k veřejnosti NNO zajišťovaly pravidelné i příležitostné besedy a přednášky k různým tématům vztahujícím se k oblasti ochrany přírody a životního prostředí, organizovaly tematické exkurze, semináře, výstavy, regionální přírodovědné a ekologické soutěže pro školy apod.

Příklady realizovaných akcí:

- Výstava „Památné stromy Třeboňska a jejich obyvatelé“ (leden/únor 2005)
- Přednášky s anglickým lektorem „Podpora soběstačnosti venkova – anglická inspirace“ (únor 2005)
- Zájezd na veletrh úspor energií v rakouském Welsu (březen 2005)
- Geologická exkurze na Novohradsko (duben 2005)
- Seminář o ekologicky šetrném provozu kanceláře (červen 2005)
- Výstava „Harmonie, ekologie a ekonomika v bydlení“ (září 2005)
- Seminář o ekoznačení a ekologicky šetrných výrobcích (říjen 2005)
- Celoroční cyklus tematických besed „Zelené čtvrtky“ (mimo období letních prázdnin)

Dotací podpory z krajského rozpočtu:

Neinvestiční:

- 20 000 Kč – příspěvek na krajské kolo Ekologické olympiády středoškoláků
- 1,2 mil. Kč – grantový program na podporu rozvoje EVVO v Jihočeském kraji (včetně podpory činnosti stanic pro handicapované živočichy)
- 800 000 Kč – předfinancování projektu Regionální rozvojové agentury Šumava podávaného v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů, specifické opatření 4.2 (finanční podpora z ESF a MŽP)

Investiční:

- 4 584 480 Kč – spolufinancování výstavby Centra ekologické výchovy při ZOO Ohrada v Hluboké nad Vltavou (doplnění k prostředkům ze SFŽP ČR)
- 3,6 mil. Kč – na vybudování centrální jihočeské stanice pro handicapované živočichy při ZOO v Hluboké nad Vltavou (doplnění k dalším zdrojům)

13. Prioritní problémy v ochraně životního prostředí

STAV OVZDUŠÍ VE MĚSTECH A JEHO VÝVOJ

Ve městech Jihočeského kraje je stav ovzduší většinou uspokojivý. Podle měření, provedených ČHMÚ došlo k překračování imisního limitu pro suspendované částice (PM_{10}) pouze v zimních měsících v Táboře. Je zřejmé, že k tomuto stavu přispívají zejména lokální topeniště a patrně i aplikace posypových materiálů na komunikace, protože k překračování dochází pouze v zimních měsících. Z hlediska stavu ovzduší ve městech je problémem provoz motorových vozidel i v oblasti plynných emisí také proto, že městy prochází tranzitní doprava. Mobilní zdroje produkují okolo 75 % emisí oxidů dusíku a téměř polovinu emisí VOC. Protože se zřejmě doprava významně podílí i na imisním zatížení suspendovanými částicemi PM_{10} , představují průtahy městy nejzávažnější problémy ve vztahu k čistotě ovzduší. V samotných městech tento problém do značné míry vyřeší obchvaty a výstavba dálnice D3/R3. Pokles imisní zátěže NO_x ve městech může pak představovat cca 20 %. Další významné zlepšení lze očekávat v městech, kde díky plynofikaci dochází k redukci spalování pevných paliv v domácích topeništích. Tento přechod spolu s odvedením dopravy mimo obce může vést až k 50 % snížení imisního zatížení benzenem. Bohužel ceny zemního plynu vedou nyní často i k návratu ke spalování tuhých paliv. Krajský úřad také zaznamenává snahu mnoha provozovatelů o odpojování od centrálních zdrojů tepla.

STAV OVZDUŠÍ V KRAJI A JEHO VÝVOJ

Téměř všechny měřicí stanice v kraji zaznamenaly překročení cílového imisního limitu pro troposférický ozon, vyhlášeného pro ochranu zdraví lidí. Přestože je zřejmé, že i na území kraje vznikají prekursorové ozonu, kterými jsou oxid dusnatý a odpovídající těkavé organické látky, právě překračování

cílového imisního limitu na celém území kraje potvrzuje předpoklad, že problematiku ozonu, jako sekundárně vznikajícího polutantu, je nutno řešit ve větším územním měřítku.

Překročení cílového imisního limitu pro ozon nebylo zjištěno v oblasti SÚ Tábor. Pouze v oblastech SÚ Tábor a SÚ Vodňany však bylo zjištěno překračování imisního limitu pro suspendované částice (PM_{10}). V oblasti SÚ Vodňany ale nebyly zjišťovány imisní koncentrace přízemního ozonu.

Budování silničních obchvatů na hlavních tazích a dálnice D3/R3 sníží imisní zatížení měst, ale celkové imise může snížit jen nepatrně tím, že se vozidla budou pohybovat plynuleji. Patrně však dojde k nárůstu objemu přepravy. Tento zhoršující trend by do určité míry mohla vyrovnat postupná obměna vozového parku vozidly splňujícími přísnější emisní normy.

VODY - ZNEČIŠTĚNÍ PODZEMNÍCH A POVRCHOVÝCH VOD A JEHO VÝVOJ

Ža období posledních cca 30 let je možno konstatovat výrazné zlepšení jakosti vody ve vodních tocích. V posledních několika letech vykazuje jakost vody v závěrečných profilech jednotlivých vodních toků poměrně malé pozitivní změny, v některých případech i setrvává prakticky na stejné úrovni, ačkoliv bilancování vypouštěného znečištění z bodových zdrojů v jeho povodí vykazuje podstatný pokles. Tento jev může signalizovat skutečnost, že znečištění vypouštěné z bodových zdrojů se postupně blíží limitním zbytkovým hodnotám, dosažitelným použitými čistírenskými technologiemi, a rozhodující vliv na jakost vody ve vodních tocích získává znečištění plošné, případně v kombinaci s difúzním.

Pretrvávající problémy v jakosti povrchových vod jsou v pokračujícím přísunu anorganických živin – zejména fosforu do vodních toků a nádrží (z bodových i plošných zdrojů znečištění). Jakost vody celé řady malých vodních toků negativně ovlivňují velké zdroje jak komunálního tak i průmyslového znečištění, kterým tyto málo vodné vodní toky slouží jako recipient (např. Studenský potok pod Studenou). Nevyhovující jakost vody často vykazují i toky, do nichž nevypouští odpadní vody žádný dominantní znečišťovatel, ale mnoho malých zdrojů znečištění a současně se výrazně uplatňuje plošné znečištění (např. Lomnice, Skalice, Smutná, Milevský potok).

Přírozená jakost podzemních vod je ovlivňována především zemědělskou i průmyslovou činností, kdy dochází k ovlivnění kvality podzemních vod formou plošného nebo lokálního znečištění.

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ ZÁTĚŽE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Mezi významné rizikové staré ekologické zátěže v kraji patří kalojemy (odkaliště) po úpravě uranových rud DIAMO v Mydlovarech, areál bývalé sklárny Eleonora v Lenoře, areál společnosti SEMPRÁ Praha a.s. v Žiřově a areál se znečištěnými zeminami obsahujícími polychlorované bifenylly (PCB) ve Lhenicích, po působení společnosti ENVIRO Technology Today s.r.o., Praha.

Další významné ekologické problémy typické pro kraj :

- odkaliště DIAMO po uranové činnosti na lokalitě v Mydlovarech. Odkaliště jsou významným zdrojem ionizujícího záření a vážnou ekologickou zátěží pro celý Jihočeský kraj. Ke zkrácení sanačních prací, které jsou spočteny cca na dalších 30 let, by měly být využity všechny dostupné prostředky;
- pokračující růst intenzity automobilové dopravy, zejména pak těžké nákladní dopravy a s tím související zvyšování imisního a hlukového zatížení velkých sídelních a výrobních center (např. českobudějovická a tábořská sídelní aglomerace, město Soběslav);
- nepříznivý vývoj zdravotního stavu listnatých a jehličnatých lesů;
- trvající tlak na umísťování staveb ve volné krajině (např. stožáry sítě mobilních operátorů, obchodní centra, bytová a rekreační výstavba);
- pomalý postup zatravnování orné půdy, tj. její pomalé převádění na trvalé travní porosty

Vybrané ukazatele roku 2005 pro porovnání stavu životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Ukazatel	Jednotka		Kraj						
	HL. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký		
Rozloha	496,1	11 015	10 057,3	7 561,1	3 314,5	5 334,9	3 163,0		
Počet obyvatel	1 176 116	1 144 071	625 712	551 528	304 274	823 173	429 031		
Hustota obyvatelstva	2 307,8	103,9	62,2	73	92	154	136		
Emise ze stacionárních zdrojů celkem (TL, SO₂, NO_x, CO, VOC, NH₃)	67,02	171,17	90,38	79,03	78,2	202,81	40,5		
z toho: – tuhé látky	36,8	11,62	5,08	5,79	2,32	6,48	2,79		
– SO ₂	2,68	26,79	11,65	12,56	16,7	72,78	4,3		
– NO _x	16,26	34,77	4,6	14,33	10,88	70,76	6,96		
– VOC	13,09	26,20	8,89	11,39	5,33	15,88	7,3		
Vyrobena pitná voda	112,5	43,3	60,9	62	78,2	78,4	74,8		
Podíl obyvatel zásobných vodou z veřejných vodovodů	99,5	82,4	90,6	81,02	98,2	95,7	88,1		
Ztráty vody ve vodovodní síti	25,8	21,4	21,0	15,8	15,2	24,8	28,6		
Chráněné oblasti přirozené akumulace vody	0	13,5	22,9	8,5	53,3	33,2	64,9		
Obyvatelé napojení na kanalizaci	99,2	63,9	84,3	77,4	91,6	81	68,4		
Obyvatelé napojení na kanalizaci s koncovou ČOV	99,2	63,1	74,9	70,9	90,6	76,1	62,7		
Množství odpad. vod (prům. i komun.) vypuštěných:									
z toho: – do vod povrchových	112,1	62,8	100,69	95	111,1	78,6	92,1		
– do kanalizací	71,25	45,3	61,5	62,4	55,2	48,2	45,7		
Počet havarijních úniků závadných látek	71	64	5	2	10	14/15	6		
Zemědělská půda	12/42	61	49	51	38	52	44		
Stupeň zornění zem. půdy	73,4	83,2	64,6	68,9	45,4	66,9	48,9		
Velkoplošná chráněná území	1	7,9	19,7	15,6	17,9	26,3	30,5		
z toho: – národní parky	0	0	3,4	4,6	0	1,5	3,7		
– chráněné krajinné oblasti	1	7,9	16,3	11,1	17,9	24,8	26,9		
Lesní porosty	9,5	27,2	37,6	38,77	46,4	29,3	42,7		
Produkce odpadu celkem	3	2,6	2,7	5,1	2,8	2,8	1,68		
z toho: – nebezpečný odpad	0,16	0,17	0,25	0,2	0,05	0,03	0,16		

Vybrané ukazatele roku 2005 pro porovnání stavu životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Ukazatel	Jednotka		Kraj						
	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Zlímský	Olomoucký	Moravskoslezský		
Rozloha	4 758,2	4 518,6	6 795,7	7 194,1	3 963,8	5 267	5 445		
Počet obyvatel	548 368	506 024	510 767	1 130 358	590 142	639 161	1 250 769		
Hustota obyvatelstva	115,2	112	75	91,25	149	121	230		
Emise ze stacionárních zdrojů celkem (TL, SO ₂ , NO _x , CO, VOC, NH ₃)	66,73	78,53	63,07	88,25	52,74	65,06	270,89		
z toho: – tuhé látky	2,87	4,4	5,99	5,51	3,42	4,58	8,96		
– SO ₂	8,63	16,47	4,10	4,81	7,8	7,21	30,1		
– NO _x	2,78	18,42	11,04	17,96	10,09	12,05	36,46		
– VOC	7,74	10,31	10,66	18,34	10,66	11,33	18,35		
Vyrobena pitná voda	66	63,8	52,5	62,2	56,8	81,2	74,03		
Podíl obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů	90,8	96,2	90,1	93,6	88,2	87	96,4		
Ztráty vody ve vodovodní síti	24,0	15,5	17,1	19	19,8	19,9	15,6		
Chráněné oblasti přirozené akumulace vody	43,2	42,7	7,3	4	30,5	23,8	18,1		
Obyvatelé napojení na kanalizaci	74,3	68,1	83,4	83,1	80	73,5	75,9		
Obyvatelé napojení na kanalizaci s koncovou ČOV	65,5	63	67,9	76,6	68,2	67,4	66,06		
Množství odpad. vod (prům. i komun.) vypuštěných:									
z toho: – do vod povrchových	106,9	87,7	90,1	70,2	78,3	83,9	88,7		
– do kanalizací	47,8	41,7	47,2	46,2	51,3	45,2	60,76		
Počet havarijních úniků závadných látek	3	6	17	12	9	10	37		
Zemědělská půda	59	61	60,7	60	49	54	51		
Stupeň zornění zem. půdy	69,2	73,2	77,5	83,3	64,3	74,5	63,2		
Velkoplošná chráněná území	20,1	8,7	9	5,8	30,05	10,6	17,3		
z toho: – národní parky	5,2	0	0	0,9	0	0	0		
– chráněné krajinné oblasti	14,9	8,7	9	4,9	30,5	10,6	17,3		
Lesní porosty	30,2	28,9	29,8	27,4	38,9	34	34,2		
Produkce odpadů celkem	1,6	2,1	2,5	2,5	1,8	2,1	4,2		
z toho: – nebezpečný odpad	0,09	0,11	0,13	0,07	0,07	0,09	0,3		

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

v jednotlivých krajích České republiky v roce 2005

JIHOČESKÝ KRAJ

Kontaktní místo:

CENIA, česká informační agentura životního prostředí
Kodaňská 10, 100 10 Praha 10,
www.cenia.cz, info@cenia.cz, 267 225 111

Krajský úřad Jihočeského kraje

U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice
www.kraj-jihocesky.cz, posta@kraj-jihocesky.cz, 386 720 111

Vytištěno na papíře vyrobeném bez použití chlóru.

9 788072 124473